

KENNISGROEP EUROPEES STRAFRECHT

NIEUWSBRIEF

september 2017

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van de Kennisgroep Europees Strafrecht en Mensenrechten (KESM) van de rechtbank Amsterdam. In de Nieuwsbrief vindt u een maandelijks selectie van de belangrijkste ontwikkelingen, jurisprudentie, annotaties, artikelen en andere publicaties op het gebied van Europees Strafrecht. Klik op de hyperlinks om naar de documenten te gaan.

In deze Nieuwsbrief komen de volgende onderwerpen aan bod:

- [ARTIKEL 3 EVRM: LEVENSLANGE GEVANGENISSTRAF](#)
- [ARTIKEL 50 HANDVEST: A-G ADVISEERT RESTRICTIEVE RECHTSPRAAK EHRM \(A EN B/NOORWEGEN\) NIET TE VOLGEN](#)
- [ARTIKEL 50 HANDVEST: A-G ADVISEERT RESTRICTIEVE RECHTSPRAAK EHRM \(A EN B/NOORWEGEN\) NIET TE VOLGEN](#)
- [ARTIKEL 50 HANDVEST: A-G ADVISEERT RESTRICTIEVE RECHTSPRAAK EHRM \(A EN B/NOORWEGEN\) NIET TE VOLGEN](#)
- [KADERBESLUIT 2002/584/JBZ: UITLEG ARTIKEL 3, PUNT 3 \(WEIGERINGSGROND INZAKE STRAFRECHTELIJKE AANSPRAKELIJKHEID\)](#)
- [UITLEVERING: BEVOEGDHEIDSVERDELING BIJ MENSENRECHTENVERWEREN](#)
- [UITLEVERING: UITLEVERING VAN EEN UNIEBURGER AAN EEN DERDE LAND EN HET PETRUHHIN-ARREST](#)
- [KORTE SIGNALERINGEN](#)

ARTIKEL 3 EVRM: LEVENSLANGE GEVANGENISSTRAF

Conclusie Advocaat Generaal A.J. Machielse , 5 september 2017, ECLI:NL:PHR:2017:874

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: levenslange gevangenisstraf, artikel 3 EVRM, Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, mogelijkheid tot herbeoordeling, gratie.

In de onderhavige zaak heeft de Hoge Raad op 5 juli 2016¹ geoordeeld dat de oplegging van een levenslange gevangenisstraf op dat moment in strijd was met het Europese Verdrag van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (hierna: EVRM), maar dat een door de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (hierna: de Staatssecretaris) in het vooruitzicht gestelde regeling aan die strijdigheid mogelijk een einde zou kunnen maken. De Hoge Raad heeft de behandeling van de zaak op het 10^e middel aangehouden en heeft de Advocaat-Generaal (hierna: A-G) A.J. Machielse in de gelegenheid gesteld nader te concluderen. De Staatssecretaris heeft nadien het Besluit Adviescollege levenslanggestraften² (hierna: het Besluit) gepubliceerd, waarin is bepaald dat de mogelijkheid van gratieverlening bestaat en wel uiterlijk 27 jaar na aanvang van de detentie. Ook is een Adviescollege langgestraften in het leven geroepen dat over de gratieverlening zal adviseren.

In zijn conclusie gaat de A-G in op de plannen die de Staatssecretaris inmiddels heeft kenbaar gemaakt en gerealiseerd inzake de levenslange gevangenisstraf. Hij bespreekt daarbij ook een aantal reacties en gaat nader in op de meeste recente rechtspraak. De Staatssecretaris neemt als uitgangspunt dat de levenslange gevangenisstraf in beginsel inderdaad levenslang is. Maar er moet een kans op vrijlating bestaan en er moet een mogelijkheid van herbeoordeling zijn. Nu de rechtspraak twijfelt over de verenigbaarheid van de Nederlandse levenslange gevangenisstraf met artikel 3 EVRM moeten maatregelen worden genomen. Die maatregelen bestaan in een beleidswijziging en het in het leven roepen van een procedure van periodieke toetsing waarbij een adviescollege een centrale rol zal krijgen, met als taak het in het adviseren over de vraag of en hoe een levenslang gestrafte in aanmerking komt voor re-integratie activiteiten. Een eerste periodieke toetsing zal 25 jaar na de aanvang van de detentie moeten plaatsvinden. Tot dat moment staat de vrijheidsbeneming primair in het teken van vergelding en bestraffing en zal het programma gericht zijn op het bevorderen van een humane detentie. Of een levenslang gestrafte in aanmerking komt voor re-integratie zal eerst na 25 jaar detentie worden onderzocht. Het adviescollege brengt advies uit aan de Staatssecretaris over de vraag of en zo ja op welke wijze de gestrafte in aanmerking komt voor re-integratie activiteiten. Als deze vraag ook door de Staatssecretaris

¹ [Hoge Raad 5 juli 2016, ECLI:NL:HR:2016:1325.](#)

² [Besluit Adviescollege levenslanggestraften](#)

positief wordt beantwoord zal een persoonlijk detentie- en re-integratieplan op maat van de veroordeelde worden opgesteld. Na verloop van tijd moeten dan vervolgtuetsingen plaatsvinden waarbij eventueel verlop in zicht komt. Daarnaast onderschrijft de Staatssecretaris dat de levenslang gestrafte niet het perspectief op invrijheidstelling mag worden ontnomen wanneer voortzetting van de tenuitvoerlegging van de straf niet langer gerechtvaardigd is omdat daarmee niet langer een legitiem doel wordt gediend. De Staatssecretaris blijft vasthouden aan het onderscheid tussen resocialisatie en re-internatie. Resocialisatie begint zodra de vrijheidsstraf aanvangt, re-integratie komt pas na 25 jaar.

Het Besluit Adviescollege levenslanggestraften is het uiteindelijke resultaat van de besluitvorming van de Staatssecretaris. Als het adviescollege adviseert om geen re-integratie aan te bieden beslist de Minister dienovereenkomstig, maar als het Adviescollege adviseert om wel re-integratie aan te bieden kan de Minister gemotiveerd een andere beslissing nemen. Re-integratie activiteiten worden dus eerst in het re-integratie gedeelte van het detentie- en re-integratieplan opgenomen als op basis van een positief advies van het Adviescollege levenslanggestraften is besloten dat de levenslang gestraften daarvoor in aanmerking komen. De A-G zegt dat er geen duidelijke eisen zijn te ontleen voor de inrichting van de nationale herbeoordelingsprocedures. Hij vindt het zinvol te benadrukken dat de levenslange gevangenisstraf in ieder geval van de tijdelijke gevangenisstraf verschilt in dit opzicht, dat de tijdelijke gevangenisstraf hoe dan ook op een gegeven moment is afgelopen, zelfs als het recidiverisico tijdens het ondergaan van de gevangenisstraf alleen maar is toegenomen. Voor levenslang gestraften ligt de situatie anders, zij zullen moeten bewijzen dat er geen recidiverisico meer is en dat een rechtvaardiging van het construeren van de vrijheidsbeneming niet op penologische gronden kan worden gebaseerd. Uit de jurisprudentie volgt ook dat de levenslanggestraften zich moeten kunnen voorbereiden op een eventuele terugkeer in de maatschappij en de reële mogelijkheid moeten hebben om zich hierop voor te bereiden.

De kritiek op het besluit adviescollege levenslanggestraften concentreert zich volgens de A-G op drie onderdelen. In de eerste plaats de termijn die moet verstrijken voordat een herbeoordeling plaatsvindt. In de tweede plaats de onduidelijkheid over de criteria die voor de herbeoordeling relevant zijn en die bekend moeten zijn vanaf het begin van de levenslange gevangenisstraf. In de derde plaats is dit de inschakeling van de gratie. In een eerder arrest heeft de Hoge Raad als uitgangspunten genomen dat de herbeoordeling na niet meer dan 25 jaar na oplegging van de levenslange gevangenis straf plaatsvindt. Het (gewijzigde) besluit Adviescollege levenslanggestraften bepaalt dat de mogelijkheid van gratieverlening uiterlijk 27 jaar na aanvang van de detentie wordt beoordeeld. Het hanteren van een termijn van 25 jaar na het opleggen van een levenslange gevangenisstraf kan met zich brengen dat sinds de aanvang der detentie meer tijd verstrijkt voor het tot een herbeoordeling komt dan met toepassing van de termijnen gesteld in het Besluit Adviescollege levenslanggestraften. Wat betreft de duidelijkheid die aan de levenslang gestrafte moet worden geboden over de criteria aan de hand waarvan zal worden beoordeeld of hij in aanmerking komt voor verkorting van de straf wijst de A-G erop dat het EHRM genoeg neemt met omschrijvingen die niet ver staan van de toets die het Adviescollege aanlegt. Tot slot kan gratie als instrument dienen om de levenslange gevangenisstraf te beëindigen wanneer geen redelijke strafrechtelijke doel meer met de voor voortzetting van de vrijheidsbeneming wordt gediend. Gratiëring vond slechts plaats bij wijze van hoge humanitaire uitzondering bijvoorbeeld ten gunste van een terminaal zieke levenslang gestrafte. De Memorie van toelichting schrijft dat zich in de praktijk van het gratierecht twee algemene gronden hebben ontwikkeld waaraan gratieverzoeken plegen te worden getoetst. De zojuist aangehaalde grond – dat aannemelijk is geworden dat met de tenuitvoerlegging van de rechterlijke beslissing of de voortzetting daarvan geen met de strafrechtstoepassing na te streven doel in redelijkheid wordt gediend – betreft de doelmatigheid. Volgens de MvT zal men zich bij de toetsing aan deze gronden voor de gratieverlening ervan moeten vergewissen of de motieven, die de rechter tot de keuze van de opgelegde straf of maatregel hebben gebracht nog gelden en of de functie die de tenuitvoerlegging of verdere tenuitvoerlegging van die beslissing is toegedacht nog kan worden waargemaakt. Bij de tweede grond gaat het er volgens de minister om of de tenuitvoerlegging of verdere tenuitvoerlegging nog een inhoudelijke betekenis, nog zin heeft. Deze toelichting op gratiegrond b sluit naadloos aan bij de centrale vraag die het EHRM herhaalde malen heeft geformuleerd, te weten "whether continued imprisonment is justified on legitimate penological grounds". Naar het oordeel van de A-G voldoet de gratieprocedure, zoals deze in het beleid overeenkomstig het Besluit zal worden ingezet aan de eis dat er sprake moet zijn van een mogelijkheid van herbeoordeling van de gronden waarop de oplegging van een levenslange gevangenisstraf was gebaseerd.

Dat het Besluit Adviescollege levenslanggestraften niet een herbeoordeling voorschrijft binnen 25 jaar na de oplegging van de straf maar binnen 27 jaar na de aanvang van de detentie lijkt de A-G niet zo een wezenlijk verschil dat op grond daarvan sprake zou zijn van een schending van artikel 3 EVRM. De criteria aan de hand waarvan de herbeoordeling volgens het Besluit geschiedt, verschillen niet wezenlijk van de criteria die het EHRM in hier boven besproken zaken relevant en voldoende precies achtte. Het inzetten van de gratieprocedure beantwoordt aan de functie van de gratie zoals die indertijd aan de wetgever voor ogen stond. Dat het bestuur uiteindelijk beslist, diskwalificeert de mogelijkheid van herbeoordeling in de ogen van het EHRM niet en doet er niet aan af dat er een grote inbreng mogelijk is van onafhankelijke instanties. In de eerste plaats het Adviescollege levenslang gestraften. In de tweede plaats wordt het advies ingewonnen van de strafrechter die de levenslange gevangenisstraf heeft opgelegd. In de derde plaats kan de burgerlijke rechter worden geadviseerd als de veroordeelde bezwaar heeft tegen de inhoud van het advies van het Adviescollege of tegen de beslissing in gratieprocedure. De A-G trekt zijn eerdere conclusie in, vanwege het in het leven geroepen Besluit Adviescollege, die een specifieke op de levenslange gevangenisstraf toegesneden reële mogelijkheid van herbeoordeling

in het leven heeft geroepen. Volgens de A-G roept het Besluit Adviescollege levenslanggestraften een herbeoordelingsmechanisme in het leven dat de toetsing aan de eisen die artikel 3 EVRM stelt, kan doorstaan.

ARTIKEL 50 HANDVEST: A-G ADVISEERT RESTRICTIEVE RECHTSPRAAK EHRM (A EN B/NOORWEGEN) NIET TE VOLGEN

HvJ EU, conclusie A-G M. Campos Sánchez-Bordona, 12 september 2017, zaak C-524/15, ECLI:EU:C:2017:667 (Menci) [Hyperlink](#)

Trefwoorden: schending het ne-bis-in-idembeginsel, artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: Handvest), dubbele procedures of bestraffing, uitzondering op het ne-bis-in-idem-verbod.

In de onderhavige conclusie gaat de Advocaat-Generaal (hierna A-G) in op het vraagstuk onder welke voorwaarden het ne-bis-in-idembeginsel toegepast wordt wanneer wettelijke regelingen van sommige lidstaten cumulatie van bestuurlijke en strafrechtelijke sancties toestaan ter bestraffing van niet-betaling van hoge bedragen aan belasting over de toegevoegde waarde (hierna: btw). Het Hof heeft met zijn arrest Åkerberg Fransson³, de lijn bepaald die de nationale rechterlijke instanties moeten volgen ten aanzien van het recht van een persoon om niet tweemaal te worden berecht voor dezelfde niet-nakoming van de verplichting de btw te betalen. In dat arrest heeft het hof door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna: EVRM) naar voren geschoven oplossingen overgenomen, maar de toepassing van het aldus gegeven antwoord heeft geleid tot problemen en controverses tussen de rechters in elke lidstaten, zoals in Italië. Bovendien heeft het EHRM zijn rechtspraak betreffende het ne-bis-in-idembeginsel aanzienlijk gewijzigd in het arrest A en B tegen Noorwegen⁴. Het Hof zal moeten beslissen of het deze nieuwe, restrictievere, opvatting van het ne-bis-in-idembeginsel overneemt dan wel een hoger beschermingsniveau handhaaft. Bij de verduidelijking van het arrest Åkerberg Fransson zal het derhalve moeten beslissen of de onlangs door het EHRM aanvaarde beperking van het ne-bis-in-idembeginsel toepassing vindt in het Unierecht.

Aan Luca Menci, in zijn hoedanigheid van eigenaar van de gelijknamige eenpersoonsonderneming, werd door de Italiaanse belastingautoriteiten een boete opgelegd, omdat hij had nagelaten de btw te betalen over een belastingtijdvak 2011. Nadat de bestuursrechtelijke sanctieprocedure was afgesloten en de opgelegde sanctie onherroepelijk was geworden, is door het openbaar ministerie een strafrechtelijk onderzoek naar Menci ingesteld, op grond dat het verzuim de btw te betalen een strafbaar feit is. In het kader van die strafprocedure verzoekt de *Tribunale di Bergamo* het Hof om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

– “Staat artikel 50 [van het Handvest], uitgelegd in het licht van artikel 4, [van Protocol] nr. 7 [bij het EVRM] de relevante rechtspraak van het EHRM, in de weg aan een strafrechtelijke procedure wegens een feit verzuim de btw te betalen waarvoor aan d verdachte reeds onherroepelijk een bestuurlijke sanctie is opgelegd?”

Volgens de rechtspraak van het EHRM verbiedt het ne-bis-in-idembeginsel dat tegen dezelfde persoon voor dezelfde feiten twee of meer strafrechtelijke procedures worden ingeleid en dat hij twee keer of meer onherroepelijk strafrechtelijk wordt veroordeeld. Het doel van dat beginsel bestaat erin te voorkomen dat reeds beëindigde strafprocedures worden herhaald, en de rechtszekerheid van het individu te waarborgen door hem te beschermen tegen de onzekerheid dat hij het voorwerp kan worden van een dubbele vervolging, dubbele procedure of een dubbele veroordeling. Volgens het EHRM vereist de toepassing van het ne-bis-in-idembeginsel dat is voldaan aan vier voorwaarden: 1) de vervolgte of gestrafte persoon is dezelfde, 2) de berechte feiten zijn dezelfde (idem), 3) er is sprake van dubbele strafprocedures (bis) en 4) een van de twee beslissingen is onherroepelijk komen vast te staan.

In het arrest A en B tegen Noorwegen heeft het EHRM aanvaard dat bij formeel bestuurlijke sancties die strafrechtelijk van aard zijn, artikel 4 van Protocol nr. 7 niet wordt geschonden door de cumulatie van een strafrechtelijke procedure en een bestuurlijke procedure waarbij sancties worden opgelegd, mits tussen die procedures een voldoende nauw materieel en temporeel verband bestaat. Indien de staat aantoonbaar dat tussen die procedures een dergelijk temporeel en materieel verband bestaat, is er geen sprake van “dubbele procedures of straffen (bis)”. Volgens het EHRM moet, om vast te stellen of er een voldoende nauw verband bestaat tussen de strafrechtelijke procedure en de bestuurlijke sanctieprocedure, met name een aantal criteria⁵ worden gezien.

Het EHRM is minder duidelijk met betrekking tot de criteria om aan te tonen of er sprake is van een voldoende nauw temporeel verband tussen de procedures. Het stelt alleen dat het niet noodzakelijk is dat de strafrechtelijke procedure en de bestuurlijke procedure van het begin tot het einde gelijktijdig worden gevoerd, en voegt daaraan toe dat het bewijs voor de staat moeilijker wordt naarmate de twee procedures verder uit elkaar liggen in de tijd.

Het Hof van Justitie kan kiezen voor één van de volgende benaderingen:

³ [HvJ EU 26 februari 2013, C-617/10, ECLI:EU:C:2013:105](#)

⁴ [EHRM, 15 november 2016, ECLI:CE:ECHR:2016:1115JUD002413011, \(A en B tegen Noorwegen\)](#)

- zonder meer de in het arrest A en B tegen Noorwegen neergelegde beperking van het ne-bis-in-idem-beginsel aanvaarden en deze beperking toepassen in het kader van artikel 50 Handvest, daarbij rekening houdend met artikel 52 lid 3 Handvest of
- die beperking afwijzen en vasthouden aan het beschermingsniveau van het arrest Åkerberg Fransson. Daarmee zou artikel 52 lid 3 Handvest in werking worden gezet, op grond waarvan het Unierecht meer bescherming kan bieden dan het EVRM.

De A-G ziet slechts redenen die ertegen pleiten, dat het Hof het EHRM volgt in zijn beslissing om de inhoud van het recht dat het ne-bis-in-idembeginsel aan particulieren waarborgt te beperken, namelijk door toe te staan dat wegens dezelfde feiten tweemaal een sanctie van dezelfde met name (strafrechtelijke) aard wordt opgelegd. In de eerste plaats erkent het EHRM zelf dat het in artikel 4 van Protocol nr. 7 neergelegde ne-bis-in-idembeginsel het best in acht kan worden genomen door het voeren van een enkele sanctieprocedure, en vat het de duale procedure in gevallen van gemengde procedure dus op als een uitzondering op die algemene regel. Is er een duale procedure, ook al gaat het om een gemengde procedure, zal het gevolg normaliter de schending van het ne-bis-in-idembeginsel zijn. In de tweede plaats is de omslag in de rechtspraak waarbij “gemengde procedures waartussen een voldoende nauw temporeel en materieel verband bestaat” mogelijk blijven, het resultaat van de wil, tegemoet te komen aan de argumenten van de staten die partij zijn van het EVRM. De terughoudendheid van bepaalde staten om het ne-bis-in-idembeginsel te aanvaarden en de verschillen tussen de nationale rechtstelsels lijken van invloed te zijn geweest bij de aanvaarding van deze belangrijke uitzondering op de toepassing ervan. De uitlegging van artikel 50 van het Handvest mag echter niet afhangen van, in hoeverre de lidstaten bereid zijn de – juridische bindende – inhoud ervan te eerbiedigen. Artikel 50 van het Handvest, evenals artikel 4 van Protocol nr. 7, verheft het ne-bis-in-idembeginsel tot een fundamenteel recht van een persoon, waarop geen uitzonderingen bestaan. Van de vier voorwaarden die absoluut noodzakelijk zijn ter rechtvaardiging van de beperking van het fundamentele recht, leveren de eerste en de laatste voorwaarde in casu geen bijzonderheden op. Uit een vergelijking van de wetgeving van verschillende lidstaten van de Unie blijkt dat er minstens twee verschillende sanctiestelsels bestaan voor fraude door niet-betaling van btw. Ten eerste kunnen bij als dual aan te merken stelsels (bijvoorbeeld het Italiaanse stelsel) in geval van fraude met hoge bedragen naast elkaar een bestuurlijke sanctieprocedure, door de belastingautoriteiten, en een strafrechtelijke procedure, door het openbaar ministerie en de rechterlijke instanties, worden gevoerd en is cumulatie van fiscale en strafrechtelijke sancties mogelijk. Ten tweede staan de als “una via” aan te merken stelsels toe dat bij niet-betaling van hoge btw-bedragen procedures worden ingeleid en fiscale of strafrechtelijke sancties worden opgelegd, maar cumulatie is niet mogelijk. Bij een fraudebedrag boven een bepaalde grens wordt de frauduleuze gedraging in het nationale recht vaak als een misdrijf beschouwd en is repressie alleen mogelijk via strafrechtelijke sancties, hoewel de overheid in voorkomend geval uiteraard een aanslag oplegt voor het bedrag dat de btw-plichtige heeft nagelaten te betalen. Bij de eensporige stelsels wordt het ne-bis-in-idembeginsel van artikel 50 van het Handvest geëerbiedigd en heeft de belastingplichtige de garantie dat hij niet tweemaal strafrechtelijk wordt berecht of veroordeeld voor dezelfde inbreuk. De zekerheid dat hij uiteindelijk de ernstigste fraude doeltreffende wordt bestreden met strafrechtelijke sancties die gevangenisstraf van de overtreder kunnen inhouden verleent deze sancties de afschrikwekkende werking die nodig is om de financiële belangen van de Unie te beschermen. Volgens de A-G is dit niet het geval bij de duale stelsels. Bijgevolg is de dualiteit van parallelle procedures (bestuurlijk en strafrechtelijk), ongeacht de mate waarin zij temporeel samenhangen, en van de overeenkomstige strafrechtelijke sanctie aan het einde van die procedures, opgelegd door twee repressief optredende instanties van de staat die zich uitspreken over dezelfde onrechtmatige feiten, geen noodzakelijke voorwaarde die het mogelijk maakt het door het ne-bis-in-idembeginsel beschermde recht te beperken, zelfs indien dit het lovenswaardige doel zou hebben, de financiële belangen van de Unie te beschermen, en te voorkomen dat zware fraude onbestraft blijft.

In het licht van de feitelijke elementen die door de verwijzende rechter in zijn verwijzingsbeslissing zijn beschreven, waarvan de uiteindelijke beoordeling een zaak is van die rechter, zou de dualiteit van de procedures die tegen wegens een enkele handeling (in dit geval niet-afdragen van btw) zijn ingesteld, inbreuk kunnen maken op zijn recht om niet tweemaal wegens dezelfde feiten te worden berecht en veroordeeld. Daarnaast is de A-G van mening dat de beperking van artikel 52 lid 1, van het Handvest niet kan worden toegepast in deze zaak. De beperking is niet noodzakelijk in de zin van laatstgenoemde artikel, noch doorstaan de in het nationale recht voorziene dubbele procedures of sancties de evenredigheidstoets, een voorwaarde om onder dat voorschrift te kunnen vallen. Eveneens is de A-G van mening dat, indien het Hof zou besluiten de door het EHRM in zijn arrest A en B tegen Noorwegen ingeslagen weg te volgen bij de uitlegging van artikel 50 van het Handvest, de leer van dat arrest niet kan worden toegepast op een situatie zoals die van Menci. Evenmin kan er een nauw temporeel verband worden vastgesteld tussen de twee procedures (tussen de twee procedures ligt er minstens een jaar, en de strafprocedure is ingeleid nadat de bestuurlijke procedure was afgesloten en de in deze procedure opgelegde sanctie onherroepelijk was geworden).

Gelet op een en ander geeft de A- G het Hof in overweging de prejudiciële vraag van de Tribunale di Bergamo als volgt te beantwoorden:

„Artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie:

- vereist, om te kunnen worden toegepast, dat de materiële feiten die, ongeacht de juridische kwalificatie ervan, als basis dienen voor de vaststelling van fiscale en strafrechtelijke sancties, gelijk zijn,
- wordt geschonden indien een strafprocedure wordt ingeleid op een sanctie van strafrechtelijke aard wordt opgelegd aan een persoon aan wie eerder voor hetzelfde feit onherroepelijk een fiscale sanctie is opgelegd wanneer deze,

ondanks de naam ervan, in werkelijkheid een strafrechtelijk karakter heeft. De nationale rechter bepaalt of dat het geval is aan de hand van de volgende criteria: de juridische kwalificatie van de overtreden norm volgens het nationale recht; de aard ervan, die wordt beoordeeld met inachtneming van het doel van de rechtsregel, de adressanten ervan en het rechtsgoed dat erdoor wordt beschermd; en de aard en de zwaarte van de sanctie.”

ARTIKEL 50 HANDVEST: A-G ADVISEERT RESTRICTIEVE RECHTSPRAAK EHRM (A EN B/NOORWEGEN) NIET TE VOLGEN

HvJ EU, conclusie A-G M. Campos Sánchez-Bordona, 12 september 2017, ECLI:EU:C:2017:668 (Garlsson Real Estate SA) [Hyperlink](#)

Trefwoorden: schending het ne-bis-in-idembeginsel, artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: Handvest), dubbele procedures of bestraffing.

Het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing heeft betrekking op dezelfde problematiek als de zaak [Menci](#), maar de dubbel bestrafte gedragingen betreffen ditmaal marktmissbruik, welk begrip handel met voorwetenschap en marktmanipulatie omvat. De in dit verband gebruikelijke bestuursrechtelijke sancties werden geharmoniseerd middels richtlijn 2003/6/EG⁶, die later is ingetrokken bij verordening (EU) nr. 596/2014⁷. In zijn conclusie gaat de A-G na in hoeverre het ne-bis-in-idembeginsel wordt gehanteerd wanneer krachtens de wettelijke regelingen van bepaalde lidstaten een combinatie van bestuursrechtelijke en strafrechtelijke sancties kan worden opgelegd als er geen belasting over de toegevoegde waarde betaald wordt.

Consob, de nationale vennootschaps- en beursautoriteit in Italië, legde op 9 september 2007 een bestuurlijke boete op aan Stefano Riucci en twee door hem geleide vennootschappen, welke hoofdelijk aansprakelijk waren. Riucci en de twee vennootschappen gingen tegen de bestuurlijke boete in beroep bij de rechter in tweede aanleg Rome, Italië. Tegen de uitspraak van de rechter is door alle partijen beroep in cassatie ingesteld bij de hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Italië. Betrokkene heeft er in cassatie met name op gewezen dat hij voor dezelfde feiten reeds onherroepelijk was veroordeeld bij strafrechtelijk vonnis van de rechter in eerste aanleg Rome. Tegen betrokkene was immers ook een strafzaak ingeleid voor dezelfde feiten als die waarvoor de bestuurlijke boete was opgelegd. De hoogste rechter heeft de zaak verwezen naar het grondwettelijke hof, Italië. Dit hof heeft echter overwogen dat de vraag naar de grondwettigheid niet in behandeling kon worden genomen. Naar aanleiding hiervan wijst de verwijzende rechter, de hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Italië, er in de verwijzingsbeslissing op dat de omstandigheid dat naar nationaal recht niet is aangegeven dat het ne-bis-in-idembeginsel ook geldt ten aanzien van de verhouding tussen strafrechtelijke sancties en bestuurlijke sancties die strafrechtelijk van aard zijn, zich niet lijkt te verdragen met de beginselen van het Unierecht. Uit die beginselen volgt dat er geen sprake kan zijn van een combinatie van een strafrechtelijke en bestuursrechtelijke sanctie. De verwijzende rechter is dan ook van oordeel dat er bij de behandeling en uitkomst van het beroep tegen de bestuurlijke boete, na het jegens betrokkene gewezen strafvonnis, sprake kan zijn van schending van het in artikel 50 van het Handvest neergelegde ne-bis-in-idembeginsel. Tegen deze achtergrond wordt het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

- Staat artikel 50 van het Handvest⁸, zoals dit artikel wordt uitgelegd tegen de achtergrond van artikel 4 van Protocol nr. 7 bij het EVRM, de desbetreffende rechtspraak van het EHRM en het nationale recht, in de weg aan een administratieve procedure betreffende een feit (een onrechtmatige gedraging bestaande in marktmanipulatie) waarvoor de betrokkene strafrechtelijk onherroepelijk is veroordeeld?
- Kan de nationale rechter de Unierechtelijke beginselen die betrekking hebben op het ne-bis-in-idembeginsel, uit hoofde van artikel 50 van het Handvest, zoals dit artikel wordt uitgelegd tegen de achtergrond van artikel 4 van Protocol nr. 7 bij het EVRM, de desbetreffende rechtspraak van het EHRM en het nationale recht, rechtstreeks toepassen?

De A-G geeft het Hof in overweging om de door de hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Italië voorgelegde prejudiciële vragen te beantwoorden als volgt:

„Artikel 50 van het Handvest:

- Staat in de weg aan duale handhaving van marktmissbruik waarbij zowel bestuurlijk als strafrechtelijk wordt opgetreden, wanneer de bestuurlijke sanctie die naar nationaal recht wordt opgelegd, in wezen strafrechtelijk van aard is en er geen procedurele regeling is uitgewerkt om te voorkomen dat ten aanzien van dezelfde persoon en voor hetzelfde feit dubbele procedures plaatsvinden;
- Is een bepaling waarop een particulier zich rechtstreeks kan beroepen voor een nationale rechterlijke instantie, die verplicht is zorg te dragen voor de volle werking van het ne-bis-in-idembeginsel en daarbij zo nodig, op eigen gezag, elke met dat beginsel strijdige bepaling van nationaal recht buiten toepassing moet laten.”

⁶ [Richtlijn 2003/6/EG van 28 januari 2003](#)

⁷ [Verordening \(EU\) Nr. 596/2014 van 16 april 2014](#)

⁸ [Handvest van de grondrechten van de Europese Unie \(2000/C 364/01\)](#)

ARTIKEL 50 HANDVEST: A-G ADVISEERT RESTRICTIEVE RECHTSPRAAK EHRM (A EN B/NOORWEGEN) NIET TE VOLGEN

HvJ EU, conclusie A-G M. Campos Sánchez-Bordona, 12 september 2017, gevoegde zaken C-596/16 en C-597/16, ECLI:EU:C:2017:669 (Zecca en Di Puma)

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: schending het ne-bis-in-idembeginsel, artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: Handvest), dubbele procedures, marktmisbruik en handel met voorwetenschap.

In deze conclusie gaat de Advocaat-Generaal (hierna: A-G) na in hoeverre het ne-bis-in-idembeginsel wordt gehanteerd wanneer krachtens de wettelijke regelingen van bepaalde lidstaten een combinatie van bestuursrechtelijke en strafrechtelijke sanctie kan worden opgelegd als geen belasting over de toegevoegde waarde betaald wordt. Het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing heeft betrekking op dezelfde problematiek als in de conclusie in de zaak Menci, maar de dubbel bestrafte gedragingen betreffen ditmaal “marktmisbruik” en in het bijzonder handel met voorwetenschap.

In de onderhavige zaak legde Consob, de nationale vennootschaps- en beursautoriteit in Italië, bij besluit een boete op aan Zecca en aan Di Puma. Betrokkenen hebben aandelen gekocht met gebruikmaking van voorwetenschap. Betrokkenen vochten met verschillend resultaat het besluit van Consob aan bij de rechter in tweede aanleg voor civiele zaken Milaan, Italië, die evenwel als rechter in eerste aanleg fungeert met betrekking tot administratieve procedures die zien op de vrije markt en concurrentie. Het beroep van Di Puma werd afgewezen, terwijl dat van Zecca werd toegewezen. Tegen beide uitspraken is beroep in cassatie ingesteld. In een strafrechtelijke procedure werden Zecca en Di Puma door de Tribunale di Milano – Sezione penale (rechter in eerste aanleg voor strafzaken Milaan) wegens dezelfde handelingen onherroepelijk vrijgesproken op de grond dat de verweten feiten niet bewezen waren. De hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Italië, legt alvorens uitspraak te doen op het beroep, een aantal prejudiciële vragen voor aan het Hof:

- Moet artikel 50 van het Handvest in die zin worden uitgelegd dat wanneer onherroepelijk is vastgesteld dat de handelswijze die het strafrechtelijke feit oplevert, niet is bewezen, het dan uitgesloten is, zonder dat de nationale rechter een verdere beoordeling hoeft te verrichten, dat nog een procedure wordt gestart of voortgezet voor dezelfde feiten teneinde sancties op te leggen die naar de aard en zwaarte ervan als strafrechtelijk moeten worden aangemerkt?
- Moet de nationale rechter bij de beoordeling of de sancties doeltreffende, evenredig en afschrikkend zijn, teneinde vast te stellen of het in artikel 50 van het Handvest vervatte ne-bis-in-idembeginsel is geschonden, rekening houden met de bij richtlijn [2014/57] gestelde strafgrenzen.

De A-G geeft het Hof in overweging om door de hoogste rechter in burgerlijke strafzaken, Italië voorgelegde prejudiciële vragen te beantwoorden als volgt:

“Artikel 50 van het Handvest :

- Staat in de weg aan een nationale regeling op grond waarvan een procedure kan plaatsvinden om bestuurlijke sancties die in wezen strafrechtelijk van aard zijn, op te leggen aan personen die zich schuldig zouden hebben gemaakt aan marktmisbruik, wanneer eerder bij onherroepelijke vrijspraak dergelijke misbruik strafrechtelijk niet bewezen is verklaard ten aanzien van dezelfde feiten en dezelfde personen;
- Kan in omstandigheden als in de hoofdgedingen niet worden ingeperkt om te voldoen aan het vereiste dat de voor marktmisbruik opgelegde sancties doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.

KADERBESLUIT 2002/584/JBZ: UITLEG ARTIKEL 3, PUNT 3 (WEIGERINGSGROND INZAKE STRAFRECHTELIJKE AANSPRAKELIJKHEID)

HvJ EU, Conclusie van Advocaat-Generaal Y. Bot, 6 september 2017, zaak C-367/16, ECLI:EU:C:2017:636 (Piotrowski)

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Europees Aanhoudingsbevel, Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU), Prejudiciële beslissing, artikel 3, punt 3 van kaderbesluit 2002/584, weigering overlevering wegens ontbreken van strafrechtelijke aansprakelijkheid op grond van leeftijd.

Het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing door het Hof van Justitie van de Europese Unie is ingediend door het hof van beroep Brussel (België). Deze prejudiciële beslissing werd verzocht naar aanleiding van een Europees Aanhoudingsbevel (hierna: EAB) dat is uitgevaardigd door de Poolse autoriteiten jegens Dawid Piotrowski met het oog op de tenuitvoerlegging van twee gevangenisstraffen. Meer in het bijzonder wordt het HvJ-EU in deze zaak voor het eerst verzocht artikel 3, punt 3 van kaderbesluit 2002/584/JBZ⁹ betreffende het Europees Aanhoudingsbevel en de

⁹ [Kaderbesluit 2002/584/JBZ van 13 juni 2002](#)

procedures van overlevering tussen lidstaten uit te leggen, zoals gewijzigd bij kaderbesluit 2009/299/JBZ¹⁰. Deze bepaling bevat een grond tot verplichte weigering van de tenuitvoerlegging van het EAB wanneer de persoon tegen wie dat aanhoudingsbevel is uitgevaardigd krachtens het recht van de uitvoerende lidstaat op grond van zijn leeftijd niet strafrechtelijk verantwoordelijk kan worden gesteld voor de feiten die aan dit bevel ten grondslag liggen. In deze conclusie zet Advocaat-Generaal Y. Bot (hierna: A-G) uiteen waarom artikel 3, punt 3 van kaderbesluit 2002/584 aldus moet worden uitgelegd dat de in deze bepaling geformuleerde grond tot verplichte weigering van de tenuitvoerlegging van het EAB niet reeds van toepassing is wegens het enkele feit dat de pleger van het strafbare feit jegens wie dat aanhoudingsbevel is uitgevaardigd minderjarig is. Vervolgens gaat de A-G in op waarom dit artikel gelezen in het licht van artikel 24 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: het Handvest) zo moet worden uitgelegd dat de uitvoerende lidstaat de overlevering van een minderjarige kan weigeren wanneer aan deze minderjarige, rekening gehouden met diens leeftijd op het tijdstip waarop het strafbare feit werd begaan, krachtens het recht van deze lidstaat geen enkele straf kan worden opgelegd.

Bij de beschikking van 6 juni 2016 heeft de onderzoeksrechter in België te kennen gegeven dat het EAB niet ten uitvoer kon worden gelegd wat betreft de veroordeling van 15 september 2011, omdat betrokkene op het moment van de feiten minderjarig was. De verwijzende rechter preciseert hierbij dat de leeftijd voor strafrechtelijke aansprakelijkheid in het Belgische recht is vastgesteld op 18 jaar. Een minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar kan echter wel strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld indien hij verkeersmisdrijven heeft gepleegd of indien hij door de jeugdrecht uit handen werd gegeven. De procureur des Konings (België) heeft hoger beroep ingesteld tegen die beschikking voor wat betreft de weigering tot tenuitvoerlegging van het EAB. Hij meent dat wanneer het gaat om de tenuitvoerlegging van een door de autoriteiten van een andere lidstaat uitgevaardigd EAB, deze beoordeling in concreto niet hoeft te worden verricht en dat alleen rekening dient te worden gehouden met het leeftijdscriterium, zodat moet worden nagegaan of op het tijdstip van de feiten de leeftijd van 16 jaar was bereikt. Volgens de procureur des Konings is vanaf die leeftijd strafrechtelijke aansprakelijkheid immers mogelijk zonder dat in het kader van het overleverings- of uitleveringsrecht van belang is welke andere voorwaarden nog vervuld moeten zijn voor het instellen van vervolging conform het Belgische recht.

Aangezien het hof van beroep Brussel twijfels heeft over de uitlegging die aan kaderbesluit 2002/584 dient te worden gegeven, heeft de behandeling van de zaak geschorst en het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing. Volgens de A-G dient erop te worden gewezen dat buiten twijfel staat dat de grond tot verplichte weigering van de tenuitvoerlegging van het aanhoudingsbevel niet louter wegens de minderjarigheid van de pleger van het strafbare feit jegens wie het EAB is uitgevaardigd, toepassing vindt. De A-G voegt eraan toe dat de leeftijd voor strafrechtelijke aansprakelijkheid niet moet worden verward met de leeftijd van strafrechtelijke meerderjarigheid, welke duidelijk onderscheiden begrippen zijn. De strafrechtelijke meerderjarigheid is een begrip dat bepaalt vanaf welke leeftijd een persoon aan het gemene recht inzake strafrechtelijke aansprakelijkheid wordt onderworpen. Het spreekt dus voor zich dat de Uniewetgever, met de precisering in deze bepaling dat de rechterlijke autoriteit van de uitvoerende lidstaat weigert aan de autoriteiten van de uitvaardigende lidstaat een persoon over te leveren die “op grond van zijn leeftijd niet strafrechtelijk verantwoordelijk kan worden gesteld” voor de feiten die hij heeft gepleegd, niet doelde op personen die de strafrechtelijke meerderjarigheid nog niet hebben bereikt, maar op minderjarigen die volgens het recht van de uitvoerende lidstaat niet strafrechtelijk aansprakelijk kunnen worden gesteld.

Wat de regels van het klassieke mechanisme van de strafrechtelijke aansprakelijkheid betreft, moet de dader een aantal kenmerken vertonen. Hij moet zich bewust zijn van hetgeen hij deed, daarnaast moet hij geweten hebben dat de daad verboden was en moet hij deze daad niettemin hebben willen plegen. Sommige lidstaten hanteren een benadering in concreto van de eerder genoemde kenmerken, terwijl andere lidstaten een stelsel hebben ingevoerd dat elke strafrechtelijke aansprakelijkheid beneden een bij wet vastgestelde uitsluit. Wat vervolgens de toepasselijke sanctie betreft, komt er een wezenlijk verschil naar voren met het op de meerderjarige delinquenten toepasselijk recht, dat er in feite in bestaat dat onderscheid wordt gemaakt tussen aansprakelijkheid en strafbaarheid. Zo zal een minderjarige delinquent wel aansprakelijk kunnen worden gesteld, maar vanwege zijn leeftijd verbiedt de wet dat een straf wordt opgelegd. Hiermee wordt gestalte gegeven aan een van de fundamentele beginselen die ten grondslag liggen aan het jeugdstrafrecht, te weten het beginsel van “pedagogische aanpak boven bestraffing”. Hieruit blijkt dat op het gebied van het jeugdstrafrecht, de straf slechts subsidiair van aard is en dat opvoeding de bovenhand moet hebben. Dit houdt verband met artikel 24 lid 2 van het Handvest, op grond waarvan bij alle handelingen in verband met kinderen de belangen van het kind een essentiële overweging vormen. Gelet op de hierboven in herinnering gebrachte beginselen, dient volgens de A-G te worden aanvaard dat elk stelsel dat geen enkel onderscheid maakt tussen op meerderjarige en op minderjarige delinquenten toepasselijke straffen, in feite de grondrechten van de betrokken minderjarige schendt.

Beneden een bepaalde leeftijd kan aldus geen enkele straf worden opgelegd. Daarboven, voor strafbare feiten die zijn gepleegd door iemand in een onmiddellijk daarboven komende leeftijdsgroep, kan de straf enkel bestaan in een opvoedende maatregel. Voor de volgende leeftijdscategorie worden de straffen die normalerwijze op een strafbaar feit staan, maar die als subsidiair worden beschouwd, gelet op het beginsel van „pedagogische aanpak boven bestraffing” hoe

¹⁰ [Kaderbesluit 2009/299/JBZ van 26 februari 2009](#)

dan ook verplicht verlaagd en de principiële toepassing ervan in een concreet geval moet specifiek worden gemotiveerd. De minderjarige nadert via opeenvolgende trappen, die overeenkomen met opeenvolgende leeftijdscategorieën, geleidelijk de status van strafrechtelijke meerderjarigheid. Elke lidstaat behoudt met deze benadering de vrijheid om te kiezen op welke wijze hij de strafrechtelijke aansprakelijkheid van minderjarigen wenst te bepalen, maar hij moet wel de door andere lidstaten gekozen wijze erkennen. Bovendien kan met deze benadering met betrekking tot de opgelopen of opgelegde straf een objectief criterium voor overeenstemming wordt vastgesteld dat zal bepalen of de overlevering moet worden toegestaan of geweigerd. Het essentiële punt blijft of aan de minderjarige, op grond van zijn leeftijd, een straf kan worden opgelegd. Deze fundamentele vraag komt aan de orde in artikel 3, punt 3, van dat kaderbesluit, dat, ingeval daarop ontkennend wordt geantwoord, dit tot een grond tot automatische weigering van de overlevering maakt. Deze bepaling verzekert dat een van de fundamentele uitgangspunten van het jeugdrecht door alle lidstaten absoluut wordt geëerbiedigd. Daarmee neemt deze bepaling de grondrechten in acht die voortvloeien uit, met name, artikel 24, lid 2, van het Handvest. Volledigheidshalve dient daaraan te worden toegevoegd dat de aard van het jeugdrecht, dat fundamenteel voorrang geeft aan opvoeding, meebrengt dat het besluit tot weigering van overlevering op basis van artikel 3, punt 3, van kaderbesluit 2002/584 er niet toe kan leiden dat de minderjarige eenvoudigweg “in de natuur” wordt losgelaten. Binnen de logica van het rekeninghouden met het belang van het kind vloeit daaruit integendeel de verplichting voort om op een andere wijze voor hem zorg te dragen, te weten middel opvoedingsondersteuning, telkens wanneer zijn gezondheid, veiligheid en deugzaamheid in gevaar wordt gebracht.

Wat het onderhavige geval betreft, ziet het verzoek tot overlevering op een minderjarige voor wie naar Belgisch recht het opleggen van een sanctie niet is uitgesloten. Evenwel is daarvoor vereist dat de autoriteiten van de uitvoerende lidstaat een onderzoek verrichten naar de persoonlijkheid van de minderjarige, zijn antecedenten, en de vraag of hij al dan niet oordeelsvermogen had op het tijdstip waarop hij het strafbare feit pleegde. Deze vragen, en met name die welke sanctie aan de minderjarige kan worden opgelegd op grond van zijn persoonlijkheid en zijn leeftijd, rijzen ook in de uitvaardigende lidstaat. De beantwoording van die vragen behoort dus tot een beoordeling die alleen toekomt aan de rechterlijke instantie van die staat. Deze oplossing weigeren zou er, vanuit een andere invalshoek, op neerkomen dat het beginsel van wederzijds vertrouwen van de hand wordt gewezen.

Om alle hierboven gegeven redenen meent de A-G dat artikel 3, punt 3, van kaderbesluit 2002/584, gelezen in het licht van artikel 24, lid 2, van het Handvest, in die zin moet worden uitgelegd dat de uitvoerende lidstaat de overlevering van een minderjarige kan weigeren wanneer aan deze minderjarige, rekening gehouden met diens leeftijd op het tijdstip waarop het strafbare feit werd gepleegd, krachtens het recht van deze lidstaat geen enkele straf kan worden opgelegd. Daarentegen moet de uitvoerende lidstaat wel tot overlevering van de minderjarige overgaan, telkens wanneer, rekening gehouden met diens leeftijd op het tijdstip waarop het strafbare feit werd gepleegd, de in de uitvaardigende lidstaat opgelopen straf naar aard en zwaarte overeenkomt met een straf die ook had kunnen worden opgelopen of opgelegd in de uitvoerende lidstaat.

UITLEVERING: BEVOEGDHEIDSVERDELING BIJ MENSENRECHTENVERWEREN

Hoge Raad, 12 september 2017, ECLI:NL:HR:2017:2323

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: uitleveringsverzoek, dreigende of voltooide schending artikel 3 en 6 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

In de onderhavige zaak heeft Servië de executie-uitlevering van de opgeëiste persoon verzocht. De raadsman van de opgeëiste persoon heeft aangevoerd dat sprake is van een dreigende en een voltooide schending van artikel 3 EVRM alsmede van een voltooide en dreigende flagrante schending van artikel 6 EVRM. Uit rapporten van *the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading treatment or Punishment* (CPT) blijkt onder meer dat preventief gehechten in Servië slecht behandeld worden door de politie. Er wordt zeer frequent fysiek geweld door de politie toegepast om bekentenissen los te krijgen, zoals ook bij betrokkene is gebeurd. Uit voornoemde rapportages blijkt ook dat de behandeling van gedetineerden en de detentie-faciliteiten zeer slecht zijn en dat er niets is veranderd naar aanleiding van eerdere rapportages. De rechtbank stelt echter vast dat de opgeëiste persoon geen onderbouwd verweer heeft gevoerd inzake een schending van artikel 6 EVRM die reeds heeft plaatsgevonden. Daarnaast acht de rechtbank het niet aannemelijk dat van een dreigende flagrante schending van artikel 6 EVRM sprake is. De rechtbank stelt dat er geen concrete, door de opgeëiste persoon betreffende omstandigheden zijn aangevoerd waaruit blijkt dat de betrokken, toen hij in een Servische penitentiële inrichting in voorarrest verbleef, het slachtoffer is geweest van een behandeling als bedoeld in artikel 3 EVRM. Omdat aldus niet is gebleken dat in Servië reeds een inbreuk op artikel 3 EVRM heeft plaatsgevonden, is de rechtbank van oordeel dat het verweer een dreigende schending van artikel 3 EVRM betreft. Om die reden staat het verweer niet ter beoordeling van de rechtbank, maar van de Minister van Veiligheid en Justitie. Het beroep in cassatie is ingesteld door de opgeëiste persoon. Geklaagd wordt over de oordelen van de rechtbank met betrekking tot de verweren van de raadsman.

De Hoge Raad verwijst naar zijn overzichtsarrest van 21 maart 2017¹¹ over de bevoegdheidsverdeling bij mensenrechtenverweren.

De rechtbank heeft overwogen a) dat in de CPT-rapportage geen sprake is van een zo wijdverbreide spreiding van gevallen van 'ill-treatment' bij politieverhoren, dat enkel op basis daarvan kan worden vastgesteld dat in het geval van de opgeëiste persoon sprake is van een dreigende flagrante schending van artikel 6 EVRM en b) dat geen concrete, door de opgeëiste persoon betreffende omstandigheden zijn aangevoerd waaruit blijkt dat hij, toen hij in een Servische penitentiaire inrichting in voorarrest verbleef, het slachtoffer is geweest van een behandeling als bedoeld in art. 3 EVRM en dat aldus niet is gebleken dat in Servië reeds een inbreuk op art. 3 EVRM heeft plaatsgevonden. De rechtbank heeft - deze overwegingen in onderling verband beschouwd - als haar oordeel tot uitdrukking gebracht dat hetgeen de opgeëiste persoon en diens raadsman hebben aangevoerd niet toereikend is om de slotsom wettigen dat ten aanzien van de opgeëiste persoon sprake is van een *voltooide* schending van de fundamentele rechten als bedoeld in art. 3 EVRM noch van een *voltooide flagrante* schending van art. 6 EVRM. Dat oordeel is feitelijk en - in aanmerking genomen dat de verweren niet zijn gestaafd met bescheiden die de opgeëiste persoon zelf betreffen - niet onbegrijpelijk. Dat de rechtbank in navolging van de raadsman abusievelijk rept van een dreigende flagrante schending van artikel 6 EVRM doet daaraan niet af: in geval van een verzoek tot uitlevering ter tenuitvoerlegging van een (onherroepelijke) rechterlijke veroordeling zal een dreigende flagrante schending van artikel 6 EVRM in de regel niet aan de orde zijn. De rechtbank heeft voorts - in reactie op het verweer dat de opgeëiste persoon na uitlevering zal worden blootgesteld aan een onmenselijke of vernederende behandeling - overwogen dat het verweer een dreigende schending van artikel 3 EVRM betreft en om die reden niet ter beoordeling van de Rechtbank staat, maar van de Minister van Veiligheid en Justitie. Dit oordeel van de Rechtbank met betrekking tot de bevoegdheidstoedeling aan de rechter en de Minister is juist. Het middel kan niet tot cassatie leiden. De Hoge Raad verwerpt het beroep.

UITLEVERING: UITLEVERING VAN EEN UNIEBURGER AAN EEN DERDE LAND EN HET PETRUHHIN-ARREST

Rechtbank Den Haag 31 augustus 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:9893

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: uitlevering(sverzoek), Unieburger, derde land, Petruhhin-arrest, bevoegdheidsverdeling tussen de uitleveringsrechter en de Minister van Veiligheid en Justitie.

In de onderhavige zaak heeft het Parket van de procureur-generaal van Oekraïne aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie van Nederland een uitleveringsverzoek doen toekomen, strekkende tot uitlevering van de opgeëiste persoon, met de Poolse nationaliteit, met het oog op strafvervolgning.

Tot slot heeft de rechtbank kennis genomen van het [Petruhhin-]arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie¹². Uit dit arrest komt naar voren dat wanneer een derde land de uitlevering verzoekt van een Unieburger, de betrokken lidstaat het land van herkomst van de opgeëiste persoon de mogelijkheid dient te geven te verzoeken om overlevering met het oog op rechtsvervolgning. Vast staat dat de opgeëiste persoon niet de Nederlandse nationaliteit bezit, maar een onderdaan is van de Unielidstaat Polen. De rechtbank is van oordeel dat uit dit arrest *niet* kan worden afgeleid dat het aan de uitleveringsrechter is om de Poolse autoriteiten in de gelegenheid te stellen om de overlevering te verzoeken en de strafvervolgning over te nemen van Oekraïne. Een dergelijk contact dient immers te verlopen via de diplomatieke kanalen, waarvoor de bevoegdheid bij de Minister ligt. Ingevolge artikel 35 van de UW is het immers aan de Minister om bij een samenloop van uitleverings- en/of overleveringsverzoeken te beslissen welk verzoek de voorrang heeft.

KORTE SIGNALERINGEN

Cursus, 'Het EU-Grondrechtenhandvest in de bestuursrechtpraktijk: wat moeten we ermee?', Montaigne Centrum voor Rechtspleging en Conflictoplossing (Universiteit Utrecht)

Trefwoorden: cursus, Handvest, EVRM, bestuursrechtpraktijk, ambtshalve toetsing

[Hyperlink](#)

Artikel, 'Internationale strafrechtelijke samenwerking', in: DD 2017/52

Trefwoorden: uitleveringsrecht, artikel 6 en 13 EVRM, bevoegdheidsverdeling tussen uitleveringsrechter en Minister.

[Hyperlink](#)

Artikel, 'Europees strafrecht', in: DD 2017/53

Trefwoorden: Kaderbesluit 2002/584/JBZ, artikel 50 Handvest, ne-bis-in-idembeginsel.

[Hyperlink](#)

¹¹ [Hoge Raad 21 maart 2017, NJ 2017/276, ECLI:NL:HR:2017:463](#)

¹² [HvJ-EU 6 september 2016, C-182/15, ECLI:EU:C:2016:630](#)